

XVII.

PROGRAMA

școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate

a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului
român“ din Sibiiu,

pe anul școlar 1902/1903

publicată de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

-
- Cuprinsul:**
1. Câteva probleme ale școlii românescei dela noi, de Ion Borcia.
 2. Discursuri dela încheerea anului școlar.
 3. Știri școlare.
-

——
SIBIIŪ,

Tipariul tipografiei archidiececane.

1903.

Câteva probleme ale școlii românesce dela noi.

— Note și observațiuni. —

Un pedagog german propune ca, în lucrările ce se publică an de an în programele școlare, să se discute chestiuni actuale care privesc interesele școlii. Iată o idee care mi-se pare foarte norocósă și pe urma căreia cred că ar puté să răsará mult bine și pe séma școlii românesce dela noi dacă, urmând sfatul savantului german, în programele puținelor nóstre institute de învățămînt, am da loc mai larg discuțiunilor despre problemele multe și grele ce întîmpinăm în viața de școlă.

S'a scris și la noi pedagogie și, luând în considerare raporturile nóstre, orî-cine va trebui să recunósă că s'a scris destul de multă și destul de bună. Bărbații noștri, cari s'aũ îndeletnicit cu scrierea de cărți și studii pedagogice, aũ popularisat și la noi principiile pedagogiei germane moderne și îndeosebí ideile lui Herbart și ale școlii sale. Cine va puté tágădui marele folos dobîndit de școlă noastră prin munca acestor bărbați? Singurul lucru care s'ar puté imputa scrierilor nóstre de pedagogie, este tonul lor prea academic. Găsescî în ele prețioase indigitări relativ la mai tóte chestiunile generale, dar' prea puține când ai voi să te lámurescî asupra ființei proprii și particulare a școlii românesce. Ele aũ însă meritul necontestat de a ne fi spus pe limba noastră cum aũ gândit marii pedagogi germani ai vécului trecut despre cele mai importante probleme ale pedagogiei. Astăzi

este, de pildă, și la noi populară axioma pedagogică că ținta educațiunii în școală ni-o indică etica, iar mijlócele ni-le arată psihologia.

Dar' dacă s'a studiat și la noi în de-ajuns raportul de dependență în care se găsește pedagogia față cu etica și cu psihologia, unui alt raport de dependență al ei, nu mai puțin însemnat, mi-se pare că nu i-s'a dat destulă atenție; înțeleg dependența pedagogiei saú, ca să mă exprim mai concret, a școlei de cultura proprie societății căreia îi aparține.

Într'adevăr, școla este și ea o formă de manifestare a culturii unei societăți; deci va purta pecetea acestei culturí, ne va da măsura ei. Școla va fi determinată de starea culturală a unei societăți și ea va trebui, la rîndul ei, să ție sémă de acesta dacă e să fie în legătură organică cu societatea. În sensul acesta chiar și rezultatele generale ale științei pedagogice nu se vor poté aplica în același chip la orí-ce școlă, ci numai modificate după cerințele culturale ale societății căreí aparține școla. Nu se póte închipui o școlă izolată de societate, neinfluențată de ea; dimpotrivă, școla este unul din punctele în care se arată într'o lumină mai intensivă viața culturală a unei societăți.

Tótă viața intelectuală și sufletescă a unei societăți se manifestă prin limbă. S'a spus de atâtea-orí acest adevăr limpede ca lumina zilei. De aici importanța imensă a limbei, care este, în definitiv, însuși sufletul societății. Nimic nu ne va arăta decí ca limba starea de desvoltare a unei clase de ómení și mai anticipăm, dacă e nevoie, că o cultură care nu e națională, este un lucru care nu există. Să examinăm acum, sub acest raport, societatea nóstră, clasele superióre ale poporului nostru, căci numai de ele ne

ocupăm la locul acesta. Nimeni nu va pute tăgădui, credem, că limba societății noastre ni-o arată pe acesta ca fiind încă într'o stare de formațiune, în toiul unui proces de desvoltare care e încă departe de a fi încheiat. Singura clasă de ómenī bine încheagată este la noi țărănimea. Pentru a inveda acésta odată mai mult, n'avem decât să comparăm limba țeranilor cu a ómenilor din pătura superióră: la cei dintâiū vom afla o desevirșită potrivire între gândire și expresiune, limba simplă a țeranului e de o nesecată bogăție pentru exprimarea gândirii lui simple; la cei din urmă, în fórte multe casurī, o isbitóre nepotrivire între idee și expresiune, cercul de idei s'a lărgit, dar' limba nu s'a desvoltat, nu s'a îmbogățit în aceeași măsură, ba póte a sărăcit. Vom afla deci adese-orī, alătura de o cultură mai mare, o limbă prea săracă sau o limbă ibridă, în orī-ce cas o stare anormală. Causa? De sigur, în prima linie, împrejurările fatale în care trăim și ne desvoltăm.

Dar' ce au a face tóte aceste cu școla? Dacă este adevérat că școla nu póte evita influența societății cărei aparține, atunci și școla noastră va trebui să ne infățiseze, până la un punct, o stare analogă, mai ales fiind vorba de limbă, a cărei importanță pentru școlă este atât de mare, încât se identifică aprópe cu ea în multe privințe. Și învățatoriī și eleviī sīnt membri ai societății, ai unei societăți care se luptă din greū și sprijinită numai pe propriile sale puterī, ca să-și păstreze caracterul românesc, însușind și desvoltând o cultură proprie românescă. Lupta acésta din afară va trebui să se oglindească și în viața pacinică a școlei, turburând póte în câtva acel spirit de stabilitate și uniformitate caracteristic școlei în genere. Vom privi pe rīnd diferiții factori cari con-

6 stituesc șcôla, căutând, întru cât ne îngădue, firesce, experiența și puterea de observație, a le fixa caracterul său cel puțin câteva note ale acestuia.

* * *

Considerând, de-o parte, tocmai însemnătatea chestiunei, de altă parte puțină competență a aceluia care discută, nu ne vom opri asupra profesorilor; lăsăm cuvîntul, după-cum se cuvine, celor competenți. Sîntem însă în drept să presupunem că fie-care profesor, orî-care î-ar fi specialitatea, înțelegînd că problema șcôlei noastre nu e numai pedagogică, ci și românescă, — două noțiunii de altmintrelea, pentru noi, nedespărțite — își va ține de sfîntă datorie a face cultul limbei și literaturii noastre, mai ales date fiind raporturile dela noi, dat fiind că și profesorul, ca membru al societății, nu va pute să rămîna neinfluențat de dînsa. *)

* * *

În cât privesce elevii, voiă expune firesce observațiunile care am avut ocașie a le face într'un timp relativ fôrte scurt asupra elevelor dela șcôla noastră. Ele vor fi deci, prin firea lucrului, subiective și nu pot avé nici pretenția de a fi generale.

Și sub raportul limbei elevele se împart în două categorii după cum aparțin uneia sau celeialalte din cele două clase ale poporului nostru. Deosebirea acésta însă, în general, nu este mare. Totuși ea se simte; elevele care vin dela țară, lipsite, nu e vorbă, de multe avantagi ale creșterii la oraș, aș în schimb un limbagiū mai bogat, mai colorat, mai românesc. Vorbele și formele dialectale nu strică, sau cel puțin sînt de preferit expresiunilor improprii, imitate după

*) V. artic. „Pentru unificarea limbei noastre literare“ de V. Onițiu, în „Transilvania“ XXXIV, 1, p. 1 ss.

limbii streine, care se învață numai la oraș. Ascultați, de pildă, cum știe povesti o elevă care a schimbat iia cu rochia nemțescă abia de o lună, și ascultați apoi alta crescută la oraș; veți pricepe numai decât că acesteia din urmă n'a prea fost cine să-și spuie povești în serile cele lungi de érnă. Ér' cărțile cu basme și istorióre pentru copii, care la alte națiuni mai înaintate în cultură au venit să înlocuiască pe povestași, la noi nu s'au prea scris orî, și dacă s'au scris, n'au ajuns să se răspândescă. Involuntar ți-se impune aici o comparație a copilului român, care-și face desvoltarea la oraș, cu copilul german. Acestui din urmă, pentru fie-care fasă a desvoltării sale, îi stă la dispoziție o bogată și alésă literatură potrivită. Copilul român dela oraș, lipsit de mediul românesc dela sate, n'are nicî măcar cu ce-l înlocui; éráși o urmare a faptului că clasa noastră superióră este abia pe cale a se forma și încă în condițiile cele mai vitrege.

Dar' se nu fim rău înțeleși. Ar fi greșit a crede că eleva eșită din clasa superióră presintă același tip unitar ca cea eșită din popor. In așa numita „inteligentă“ a noastră, întilnim tipul abstract al Românului cult în cele mai felurite variațiuni până la desevîrșita lipsă de cultură românescă. Acéstă stare își are, natural, reflexul său și în lumea cea mică a copiilor. Influența mediului strein și a școlei streine se arată și-aici adese-orî, dar' nu lipsesc nicî elemente care se apropie mai mult de o a treia categorie, pe care, în fine, trebuie să o mai adăogăm: elevele care vin din Țară. Acestea, firesce, ne înfățișeză desvoltarea normală în condiții de libertate deplină, și astfel limba lor nu e numai românescă, ferită de influențe streine, ci în același timp și mai bogată și mai literară.

A mai vorbi de importanța cea mare a manualelor pentru școlă, ar fi a face un lucru de prisos. Orî-ce învățător știe cât de mult îi pôte înlesni munca un manual bun, atît lui cât și elevilor. Dar' importanța manualelor e fôrte mare nu numai sub raportul metodei ci și sub acel al limbei. Adevêrat că celui din urmă, în pedagogia popórelor cu veche cultură literară, i-se va da neasemênat mai puțină atențiune. Cu atît mai multă va trebui să-î dăm noi dacă ținem să avem o pedagogie proprie, care să respundă nevoilor nôstre culturale.

De altmintrelea, care profesor nu s'a isbit de insuficiența celor mai multe manuale ale nôstre sub amêndouê raporturile amintite! Dar' mai ales cererea unei revisuirî a limbei manualelor se repetă cu tot mai multă stăruință. În privința acesta însă, cred că se impun, întâiū de tóte, câteva considerații de ordine generală. O observațiune întristătore, pe care de sigur vor fi făcut-o mulți, este că sporesce numărul manualelor traduse. Negreșit, literatura didactică la noi n'are condiții de desvoltare mult mai favorabile decăt, de pildă, literatura propriū zisă, și nevoia ne silesce adese-orî a face ceea-ce în teorie desaprobăm, după proverbul atît de românesc: „rêu cu rêu . . .“ Totuși cred că ne-am împăca mai bine cetind în fruntea cărții „prelucrată“ și nu „tradusă“. Dacă asupra materiei n'avem dreptul a dispune, cel puțin limba să fie a nôstră. Dar' frasa tradusă, chiar dacă ar isbuti să rămâe neinfluențată de originalul strein, totuși, urmărindu-î prea de-aprôpe construcția, expresia, până și lungimea, va deveni prea adese-orî meșteșugită, incoloră, improprie. Exemple se găsesc ne-numêrate în manualele nôstre de istorie și de geografie. S'aū ridicat destule voci în contra introducerii de

piese traduse în cartea de cetire; óre două, trei piese traduse în cartea de cetire sã aibã o importanță mai mare decât un manual întreg de istorie tradus? În genere, se pòte admite ca principiũ cã limbei nu trebuie sã i-se dea o atenție deosebitã decât în manualele de limba romãnã? Acest curios principiũ însã în adevãr pare a stãpãni literatura nòstrã didacticã, cãci numai astfel s'ar puté explica, bunãórá, într'un manual de gramaticã a unei limbì streine, (unde, nu e vorbã, ar urma pòte cã se récomandã neglijarea cu tot dinadinsul a limbei romãnescì) monstruositài ca acestea, culese la întimplare: famulițiu, celedime (= servitorime), antemur (vorbã compusã din „ante“ și „mur“), șemle (= franzele), pusunar (= buzunar; probabil o etimologizare dela: a pune), potére (= putere) etc. etc.

Firește, dacã limba nu trebuie îngrijitã în manuale, cu atãt mai mult ea pòte fi neglijatã la predarea materiilor, limba vorbitã fiind prin firea lucrului mai puțin îngrijitã decât cea scrisã. Și astfel iatã cum din acéstã rêtãcire de raționament resultã conclusia fòrte rãspânditã cã tótã sarcina învãțãrii unei limbì corecte și literare revine numai și numai orelor de limba romãnã.

În împrejurãri normale limba maternã se învãțã aprópe în aceeași mãsurã în orele de istorie, de geografie, de fizicã sau chiar de matematicã ca și în acele destinate anume studiului limbei. Aceste din urmã formézã atuncì centrul învãțãmintului, materia de concentrare, avënd, de sine înțeleș, și menirea de a lãrgi și de a aprofunda știința limbei prin studiarea ei teoreticã și în deosebì prin studiul literaturii. Acéstã stare, realizatã de mult de alte școle, dar' pentru noi încã un ideal depãrtat, e cu putință numai atuncì

când fie-care ramură a învățămîntului este cu desăvîrșire pătrunsă de spiritul literar, de importanța deopotrivă de mare a formei, a expresiunii literare ca și a fondului.

Ar greși orî-cine ar trage conclusia din cele expuse pînă acum, că nu voesc a recunósce studiului propriu al limbei materne locul de frunte, care i-se dă în pedagogia mai nouă. Dimpotrivă, sînt de o părere cu toți aceia cari cred că însemnătatea acestui studiu cere devotamentul cel mai desăvîrșit și munca cea mai intensă. Cine și-a dat séma de condițiile de existență ale școlei nóstre, știe că afirmația acésta nu e nici cătuși de puțin exagerată.

În orele de limba română, obiectul studiului este, pînă la un punct, limba însași. S'ar puté cineva mira de ce zic pînă la un punct. Dar' obiectul propriu al studiului limbei în școlă nu póte fi, în preponderanță, limba însași — expresie prin care ne-am obicînit a înțelege mai mult partea formală a graiului omenesc — ci cugetările ce se exprimă și se trezesc prin limbă. Partea pur formală, reflexiunea teoretică asupra limbei vine abia în rîndul al doilea. Iată de ce am putut afirma că chiar și orele de matematică sînt ore de limbă, pentru-că și în ele se dobîndesc idei noué și ideea se traduce în expresie. Iată de ce în orele de limba maternă vom da întâietate lecturii și literaturii și graiului viu. Astfel studiul acesta devine adevărata materie de concentrare, obiectul său fiind un complex de idei, care după împrejurări va fi mai mult enciclopedic sau mai bine va căuta să îmbrățișeze manifestările vieții sufletesci a unui popor.

Ar fi absurd a nega utilitatea studiului teoretic al limbei, dar' numai întru cât nu tinde să reglementeze limba, ci din contră s'o libereze din starea de

inconștientă și nesiguranță apropiind-o de nivelul literar. Orî-cine va admite, de pildă, utilitatea morfologiei, întru cât ne învață formele literare ale cuvintelor, a sintaxei, întru cât ne învață construirea corectă a frazei; dar' primejdia exagerării de sistem de-o parte, de logică de altă parte, pare a fi atât de mare, încât cele mai multe din manualele noastre de gramatică n'aũ scăpat de ea, făcând abstracție de alte defecte. E de ajuns să amintesc ca exemplu că un manual dintre cele mai nouă și care năzuesce să restringă gramatica la ceea-ce e absolut necesar, înșiră exemple ca acestea: să fiũ fost, să fiĩ fost, să fie fost etc. (și așa la tóte verbele), (corect: să fi fost, la tóte persónele).

Culmea maniei de sistem și a pedantismului am atins-o, firesce, în ortografie. De aici lipsa totală de unitate, din pricina căreia școla suferă mai mult. Dar' tocmai pentru-că, în cadrul pedantelor sisteme ortografice ale gramaticilor, unitatea ortografiei este un lucru cu neputință, tot timpul întrebuițat pentru învęțarea rigurosă a unui sistem anumit, ni se pare timp pierdut. Să nădęduim însă că în curĩnd și școla se va puté bucura de binefacerile ortografiei fonetice, care va trebui să învingă în cele din urmă, ca să scăpăm odată de falsificări de limbă ca: sciũ, sunt, pept, meũ etc. (corect: știũ, sĩnt, pĩept, mĩeũ), care amenință a iuriri pronunțarea corectă a copiilor.

* * *

Din diferitele elemente care constituiesc școla se degajeză un spirit, o atmosferă proprie fie-cărei școle. O abstracție care rezultă dintr'o sintesă complicată, ea nu se póte arăta decăt printr'o analizare a singuraticelor elemente. Ca resultantă a lor însă ea este mai puternică decăt fie-care din componente. Când

influența personalității învățătorului incetază, când camarajii de școlă se imprăștie, când manualele se dau uitării, dăinuesce ceea-ce a rezultat din toate acestea, planta crescută în această atmosferă priincioasă ori nepriincioasă. Atmosfera unei școle românesce trebuie să fie românescă. Dacă în adevăr influența ei este atât de mare, grija noastră cea dintâi trebuie să fie a o păstra curată. Altmintrelea toate năzuințele singuratice rămân răslețe și, lipsindu-le spiritul și direcția în care să se unescă, se spulberă.

Lucrarea ce ni se impune prin considerațiile amintite este de două feluri: ea consistă, de-o parte, în îndepărtarea a tot ce este străin și ibrid. În această ordine de idei se cuvine să spunem și câteva cuvinte despre învățămîntul limbilor străine. Scopul și mijlocele acestuia le fixază programa fie-cărei școle; a-î da o întindere care trece peste limitele stabilite este, din partea unei școle, o greșelă care nu se poate justifica prin nici un fel de considerații, urmarea ei fiind, în mod fatal, ibriditate.

Maî importantă încă decât această lucrare de natură negativă este munca pozitivă care trebuie făcută: cultivarea elementelor românesce sănătose. Nasce acum de sine întrebarea: unde am aflat aceste elemente? Vom începe prin a spune unde nu le-am aflat: nu le-am aflat în limba vorbită, în genere, de clasele noastre superioare; nu le-am aflat în marea majoritate a manualelor noastre. Dar' ele au fost aflate de mult în limba vie a poporului nostru din orî-ce parte și în limba scriitorilor noștri bunî. Iată cele două isvóre, a căror apă nu se poate tulbura, al căror curs nu se poate opri; numai depărtându-te de isvor, apa se întemplă să se facă turbure. La acestea se adaogă, de sigur, Țara, spre care de un timp încóce,

tot mai mulți au început să-și îndrepte privirile, încredințați fiind că de acolo trebuie să ne vie mântuirea. Ar fi însă o notă de superficialitate a căuta mijlocele de îndreptare numai în afară, nesocotind pe cele intrinsece, care în prima linie, sînt proprii să facă o regenerare organică.

Cine va pute face lucrarea de care am vorbit? Aceia cari prin firea lor determină spiritul unei școle: învățătorii. Cum? Făcînd cultul limbei și literaturii românești în tôte. Nu poți preda istorie în românește fără a fi studiat limba cronicarilor, a lui Bălcescu, a lui Iorga; profesorul de geografie va descoperi comori de limbă în „România pitorească“, de pildă; istoricul natural în legendele poporului despre paseri și insecte.

O cultură literară românească mai intensivă și pătrunderea de spiritul limbei vii a poporului ne vor pute feri în viitor de multele păcate de limbă și rătăcirii de gust. Ceea-ce ni-se impune este numai muncă serioasă.

Ion Borcia.

Discurs

*rostit la încheierea solemnă a anului școlar 1901/1902, de
directorul școlii Dr. V. Bologa.*

Preaonorate dle delegat! Onorat public!

Vin să adaug și din parte-mi puține cuvinte pentru încheierea anului școlar, ce am parcurs. Și mărturisesc, că simt o mare ușurare pentru sarcina mea, deoarece vin mai ales ca să împart bucuria cu cei chemați, pentru secerișul unui an norocos. Seceriș modest — zic eu — dar loial și românesc. Și acesta e plăcută adiere inimilor noastre.

Cu raport la cultura femeii, a zis odată un academician francez anume *Jules Simon*: *că de câte-orî se cresce o fută, se întemeiază o școlă.*

14

Drept aceea, adevărat fiind că școla e cel dintâi factor pentru răspândirea culturii în sinul unui popor, adevărat fiind mai departe că Asociațiunea noastră, acest unic scop îl urmărește prin activitatea sa; atunci cum nu vom simți noi bucurie, când dat ne este să contribuim și noi la înmulțirea școlilor poporului român, după concepțiunea, cea atât de nimerită, a academicianului francez.

Știm noi din viață, și pedagogia ne-o spune lămurit, că mama e cea dintâi chemată dela natură, ca să sădască în inima copilului deprinderile cele bune și virtuțile alese. Mama-i sugerează primele sentimente. Mama-i împletește întâia-dată mâinile pentru rugămintele. Mama îl învață a iubi sau a urî, și astfel mama își formază copilul cel bun sau rău.

Convins despre acest adevăr Napoleon cel Mare n'avea destule cuvinte de recunoștință față de mama-sa. Și a mărturisit-o categoric, că tot norocul seü, tot binele ce el a putut săvârși în viața sa, mamei sale și vederilor ei a avut să-i mulțămescă. Ba, s'a pronunțat sus și tare, că viitorul unui copil atârnă cu totul dela mama-sa. Ceea-ce istoria confirmă.

În vederea acesteia, ce pöte fi mai înălțător, decât a ridica priceperea mamei, a nobilita inima mamei, pentru-ca mânepoimâne ea să pötă satisface cu atât mai perfect înaltei sale misiuni, ce prevedința i-a merit în sinul familiei și societății.

Împărțim deci bucuria cu cei chemați și dorim din inimă, ca această bucurie și mulțămire să însoțască elevele institutului nostru, timp cât mai îndelungat și după-ce vor trece preste pragul acestui institut și vor intra în valurile vieții, unde neamul cu drag le așteptă.

Premițând acestea rog pe dl delegat al comitetului Asociațiunii, să primescă respectuoasa noastră mulțămită pentru părintesca conducere a examenelor și să fie la locul competent interpretul fidel și real al acestui institut, scump nouă tuturor.

În fine ca un act plăcut amintesc și următoarele: Onoratul Comitet al „Reuniunii femeilor române din Sibiu“, cu data 19 l. c. Nr. 13, ne-a dăruit 35 exemplare din opul: „*Self-Help*“ sau *Caracter, Purtare și Statornicie*, de *Samuel Smiles*, în rom. de dna *Maria Negulescu*, cu menirea de a-se da câte un exemplar fie-cărei eleve, care absolvă școla noastră în acest an.

În numele corpului didactic aduc osebita noastră mulțămintă pentru acest dar și atrag atenția elevilor noastre, ca la timpul seî se știe răspunde cu demnitate acestei atențiunii onorifice.

Cu acestea am încheiat anul școlar. Înștiințarea de lipsă pentru anul viitor e cuprinsă în programa școlii, dimpreună cu celelalte date școlare.

Mulțămesc On. Public român, pentru a cărui trebuință există acest institut.

Discurs

*rostit la încheierea solemnă a an. școl. 1901/1902, de delegatul
Onoratului Comitet al Asociațiunii: Dl N. Ivan.*

Onorat corp didactic! Iubite eleve!

Diferite sînt mijlocele prin care popóarele își câștigă educația și cultura lor.

S'a dovedit însă în decursul vremilor, că educația cea mai temeinică și mai traînăică se câștigă în școle cu limba națională și cu caracter național, căci în acestea se predau în mod mai genuin cunoștințele de cari are un popor mai neapărată lipsă, potrivit cu firea și aplecările lui, iar crescerea tinerimei se face cu plan bine chibzuit, amăsurat aspirațiunilor și dorurilor la cari țintesc poporul.

Între condițiunii egale poporul nostru este accesibil pentru cel mai înalt grad de cultură, și ar fi putut susține concurența pe orî ce teren cu popóarele conlocuitoare. Aceste condițiuni au lipsit până bine de curînd în total și durere ele lipsesc și acum în parte destul de considerabilă.

Nu este nici o mirare, dacă în cele culturale noi am rămas înapoia altora — și nu e mirare, că crescerea ce ne-am câștigat în școle străine e cu lacune și defecte, cari au avut o înfrîurire hotărît păgubitoare asupra vieții noastre naționale.

Lacunele acestea au devenit și mai dezastróse până când femeea română a primit creștere, multă puțină, în institute cari urmăriaș și alte scopuri, afară de cel educativ, care culminează în a da societății caractere firme, soții credincioșe,

mame adevărate și surorî ocrotitóre ale virtuților strămoșescî iubitóre de limba și de legea lor.

Îi revine meritul Asociațiunii noastre, de a fi rupt cu curentul dureros — și a fi pus temelii tari și solide la acest aședemînt, primul de felul acesta, la noi, unde iubirea de moșie și de țară rivaliséză cu dragostea cătră limbă și legea noastră — și oțelirea virtuților naționale este problema lui cea mai înaltă.

Simțul mândriei naționale ne cuprinde, când știm, că acest institut este al nostru, e ridicat din obolul nostru și e închinat culturei noastre naționale.

Vom griji ca acest prețios mărgăritar să strălucescă și să fie și cea mai prețioasă pétră din cununa cea mândră a institutelor noastre culturale. Ficele noastre vor învăța aici tot ce e frumos și folositor, vor învăța, căci trebuie să învețe, și alte limbi, dar nu vor uita nici un moment, că cea mai frumoasă limbă pentru ele este și rămâne limba mamei lor, limba în care atât de dulce a știut vorbi și scrie Alexandri și Eminescu — dat fiind că pentru limbă Româniî a suferit mai mult ca pentru libertate.

Mulțamesc din inimă corpului nostru didactic, că precum în totdeauna și acest an a fost la înălțimea chemării sale — și noi considerăm jertfele ce le aducem pentru institut și susținerea lui, — pe deplin recompensate prin ostenelele ce au pus — ca să deie societății vlăstare alese.

Mulțamesc dluî consilier — vice-president al Asociațiunii: Iosif St. Șuluțu, care de un lung șir de ani se ocupă cu interes și pricepere de acest institut și îngrijesce de școlă și de progresul ei cu neîntrecută dragoste.

Iar voi, iubite eleve, păstrați comorile ce ați adunat aici, înmulțiți talantul ce vi-s'a încredințat, fiți fice bune ale părinților vostri și neamului nostru, și nu uitați nici odată, că în pruncia vóstră Asociațiunea v'a înlesnit și mijlocit crescerea într'un institut ridicat din denari adunați dela poporul român, acel popor sărac, pe care a'l iubi și a'l cinsti să ne ținem toți și tóte de cea mai sântă datorință.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Directorul:

Dr. Vasile Bologa, învățător ordinar și director definitiv, a propus limba română în clasa III—IV, limba maghiară în clasa IV și pedagogia de casă în cursul compl., (11 ore pe sept.). Anii de funcțiune: 15.

2. Învățători:

Eugenia Iovescu, învățătoare ordinară definitivă, a propus aritmetica și geometria în clasa I—IV, chimia în clasa III, istoria naturală în clasa I—II, gimnastica în clasa I—IV și economia de casă cu chimia bucătăriei în cursul compl., (22 ore pe sept.). Anii de funcțiune: 8.

Victor Păcală, învățător ordinar provisor, a propus geografia în clasa I—IV, istoria universală în clasa II și III, istoria Ungariei în clasa IV, limba germană în clasa I, caligrafia în clasa I—III și istoria și geografia în cursul compl., (21 ore pe sept.). Anii de funcțiune: 2.

Vasile Stan, învățător ordinar provisor, a propus limba română în clasa I, limba maghiară în clasa II—IV, fizica în clasa IV, caligrafia în clasa I—III și limba română în cursul compl., (22 ore pe sept.), din 1 Sept. până în 1 Octobrie 1902, când a fost ales profesor la seminariul „Andreian“ din Sibiiu.

Ion Borcia, învățător ordinar provisor, a propus din 1 Oct. 1902: limba română în clasa I—II, limba

germană în clasa II—IV, fizica în clasa IV și limba română în cursul compl., (20 ore pe sept.) Aniî de funcțiune: 1.

Maria Muciu-Urechia, învățătoare auxiliară, a propus limba maghiară în clasa I—III, igiena în clasa IV, desemnul în clasa I—III și limba germană în cursul compl., (21 ore pe sept.). Aniî de funcțiune: 2.

Maria Pop, învățătoare auxiliară, a propus lucru de mână în clasa I—IV, economia de casă în clasa III, desemnul în clasa IV și lucru de mână în cursul compl., (18 ore pe sept.). Aniî de funcțiune: 2.

3. Catechețiî:

Mateiî Voileanî, asesor consistorial în Sibiiî, a propus religiunea elevelor gr.-or. din tôte clasele.

Nicolae Togan, protopop gr. cat. în Sibiiî, a propus religiunea elevelor gr. cat. din tôte clasele.

4. Instructoriî:

Elena Cunțan, absolventă a academieî de musică din Berlin, a propus musica vocală în clasa I—IV (5 ore pe sept.).

Iulius Schaeffer, absolvent al conservatorului de musică din Lipsca și compositor, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Sabina Brote, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Selma Mokesch, absolventă a institutului „Musik-schulen-Kaiser“ din Viena, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Olivia Bardoși, absolventă a școleî superioare pentru profesore de musică din Augsburg, a instruat în forte-piano 10 eleve.

Elsa de Heldenberg, absolventă a conservatorului de musică din Viena, a instruat în violină 4 eleve.

Elena Petrașcu, directórea internatului, a propus limba francesă, ca studiu facultativ, elevelor din tóte clasele.

B. Personalul internatului.

- a) Directorul școléi este tot odată și al internatului.
- b) Directórea internatului: *Elena Petrașcu*.
- c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.
- d) Ajutóre: o guvernantă și doué bone.

2. Materialul de învățămînt propus în anul școlar 1902/1903.

a) In cursurile ordinare.

Clasa I.

1. Religiunea și morala, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților nóstre confesionale.

2. Limba română, 4 ore, Lectură, a) *Prosă*: 1. Práslea cel voinic și merele de aur. 2. Fata bărbată și fata leneșe. 3. Codréna Sânziana. 4. Cenușotcă. 5. Legenda Cucului. 6. Legenda Ciocănitórei. 7. Ceí trei prietení. 8. Păstorelul Mărculeț. 9. Trandafirul, Garófa și Viorica. 10. Pocăința lui Codreanu. 11. Luminărică. b) *Poesii*: 1. Bălaurul. 2. Mogoș-Vornicul. 3. Înșiră-te Mărgărite. 4. Movila lui Burcel. 5. Dolca. 6. Vestitórea Primăverii. 7. Armingenií. (Cele mai multe s'au și memorisat).

Gramatică: Elementele limbii române pe basa pieselor de cetire, între marginile propoziției simple. Părțile principale și secundare ale propoziției. Părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adiectivul și verbul și, în legătură, declinările și conjugările în formele principale. — Teme scripturistice în clasă la doué săptămâni odată. — Manuale: Carte de cetire de I. Popea, Gramatica română de I. Petranu.

3. Limba maghiară, 4 ore, Cetire logică cu considerare la pronunțarea și accentuarea corectă a cuvintelor. Traducerea și reproducerea cuprinsului pieselor: a) *Prosă*: 1. A kóró és a kis madár. 2. A büszke kecske. 3. A roka és a favágó. 4.

A száműzött csalogány. 5. A kalász eredete. 6. A kis ködmön. 7. Galamb és saskeselyű. b) *Poesii*: 1. Füstbe ment terv, de Petöfi S. 2. A jótétemény, de Györy V. 3. Tavaszdal, de Erdélyi I. 4. Anyám sirjánál, de Toth K. 5. Anyánk, de Zichy G. gr. (Memorisate.)

Pe basa pieselor tractate: analiză gramaticală și sintactică, între marginile propoziției simple, verbal și în scris, la tablă și în caete, drept teme scripturistice în clasă. — Manual: Carte de cetire magh., p. școle civile de fete, de Torkos L.

4. Limba germană, 2 ore, Scriere pe tablă și în caete. Elementele scrierii corecte. Cetirea mai multor piese în prosă și versuri, enararea cuprinsului și exercițiul de conversațiune pe baza lecturii. Memorisarea câtor-va poezii mai mici. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürger-Schulen, partea a II-a, de G. Jauss.

5. Aritmetica, 3 ore, Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri întregi, de o numire și de mai multe numiri. Regula de trei simplă. Cunoscerea măsurilor metrice și a banilor din patrie.

6. Istoria naturală, 2 ore, Zoologia: vertebratele mai ales cele domestice, cari represintă singuratiche clase. Botanica: Intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoșcerea formei și organelor plantelor.

7. Geografia, 2 ore, Noțiunile geografice fundamentale. Geografia fizică și politică a Ungariei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Lucru de mână, 2 ore, Zece modele împletite. O căiță și un zăbunel croșetat. Chindisirii cu pușori în cruci pe ambe părțile egal. (Holbein.)

9. Desemn, 1 oră, Măsurarea, împărțirea și compunerea liniilor drepte. Elementele desenului geometric ornamental, pe baza desenului la tablă, cu recuise, pe urmă cu mâna liberă.

10. Caligrafia, 2 ore, Scriere curentă cu litere latine și gotice.

11. Musica vocală, 2 ore, Notele din cheea violinei, pausele, exercițiul unisono. Cântece.

12. Gimnastica, 2 ore, Exercițiul libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II-a.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore, *Lectură*, a) *Prosă*: 1. Începutul lumii și al zeilor. 2. Joe și Giganții. 3. Prometeu și Epimeteu. 4. Posidon și Atena. 5. Patimile Demetrei. 6. Apolon în Delos. 7. Niobe și Latona. 8. Perseu. 9. Comóra de pe muntele Rarăul. 10. Napoleon I și pomăreasa din Brienne. 11. O vânătoare de urși în munții Moldovei. 12. Francezii. 13. Germanii. 14. Dela Dorna până la Piatra. b) *Poesii*: 1. Sorele și Luna. 2. Miorița. 3. Șalga. 4. El-Zorab. 5. Mănăstirea Argeșului. 6. Chiruța. (Cele mai multe memorisate).

Gramatică: Pe baza pieselor de citire, părțile propoziției și ale vorbirii, mai amănunțit; declinările și conjugările. Formarea cuvintelor. Frasa; propozițiile principale și secundare. — Teme scripturistice în clasă la două săptămâni odată. — **Manuale**: Carte de citire de I. Popea, Gramatică română de I. Petranu.

3. **Limba maghiară**, 3 ore, Citire cu pronunție și întinare corectă. Traducerea și analiza cuprinsului pieselor citite, aume: a) *Prosă*: 1. A kis malacz és a farkasok. 2. A két gyümölcsfa és gazdája. 3. A kis páduai hazafi. 4. A gonosz-ságot a fa is elárulja. 5. Szegény gazdagság, gazdag szegénység. 6. A makkszem. b) *Poesii*: 1. A méh és a galamb, de Kiss I. 2. Matild dala, de Vörösmarty M. 3. A vándor fiú, de Gyulai P. 4. A megfagyott gyermek, de Eötvös I. br. 5. Fogoly madár, de Gaál M. (Memorisate).

Din gramatică, pe baza propozițiilor simple și amplificate: verbul, substantivul și adiectivul. Conjugarea verbelor regulate, ambele forme, în timpurile principale, modul indicativ; declinațiunea substantivelor și comparațiunea adiectivelor. Exerciții scripturistice corăspunzătoare la tablă și în caete, la 2 săptămâni odată în clasă. — **Manual**: Carte de citire magh. pentru școle civ. de fete, de Torkos L.

4. **Limba germană**, 2 ore, *Lectură*, a) *Prosă*: 1. Das Wunderkästchen. 2. Rotkäppchen. 3. Die drei Freunde. 4. Dornröschen. 5. Die Perlenschnur. 6. Ritter Walter von Thurn. 7. Wie die Maiblümchen in den Wald kamen. b) *Poesii*: 1. Schwert und Pflug. 2. Der Abend. 3. Das Gewitter. 4.

Das Blumenpflücken. (Memorisate). Traducere și reproducerea cuprinsului în limba germană; exercițiul de conversație și exercițiul gramaticale pe baza lecturii. Părțile vorbirii, cu deosebire substantivul și verbul. — Teme scripturistice corăspunđătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürger-Schulen de G. Jauss, partea a III-a.

5. Aritmetica, 3 ore, Repetiția celor învățate în clasa I. Divisibilitatea numerilor, cel mai mare divisor comun, cel mai mic multiplu comun. Cele patru operațiuni cu fracțiunii decimale. Regula de trei simplă și compusă.

6. Istoria naturală, 2 ore, a) *Zoologie*: Împărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. b) *Botanică*: Împărțirea sistematică a plantelor monocotiledone și dicotiledone.

7. Istoria universală, 2 ore, Timpul preistoric. Rase de omenii și familii de limbi. Istoria popoarelor orientale. Grecia. Timpul eroic și miturile Grecilor. Religia Grecilor. Fundarea și legislațiunea Spartei. Desvoltarea Atenei. Răsbóiele persice. Epoca lui Pericle. Răsbóitul peloponesiac. Egemonia Thebei. Imperiul macedonean. Cultura Grecilor. — Italia. Timpul eroic al Romei. Primiul secol al republicei și răsbóiele de cucerire. Răsbóiele civile. Triumvirii. Cultura Romanilor. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Geografia, 2 ore, Geografia fizică și politică a Europei și Asiei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

9. Lucru de mână, 2 ore, O păreche de ciorapi pentru copii. Dantelă filată și cusută. Alfabet brodat. O punguliță croșetată. — Broderie pe tül.

10. Desemn, 3 ore, Geometria descriptivă. Situațiunea și măsurarea punctelor, liniilor și unghiurilor. Cele mai simple figurii plane, precum: triunghiul, patruunghiul și poligonul, apoi formarea cercului și proprietățile principale ale aceluia. Desemnarea celor mai simple ornamente plane.

11. Caligrafia, 1 oră, Scriere cu litere latine și gotice.

12. Musica vocală, 1 oră, Scale majore (dure), exercițiul mai complicat unisono și în două voci. Cântece.

13. Gimnastica, 2 ore, Exercițiul libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiilor autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore, Lectură cu analiză corespunzătoare: *a) Proză*: 1. Piramidele. 2. Babilonul și Niniva. 3. Troia. 4. Călugărenii. *b) Poesii*: 1. Muma lui Ștefan cel Mare, de D. Bolintinean. 2. Peneș Curcanul. 3. Frații Jderi. 4. Vine iarna. 5. Ana Dómna. 6. Plugul blăstămat, de V. Alexandri. 7. Pașa Hassan, de G. Coșbuc, (1, 2, 3, 4, 6 și 7 memorisate). *c) Stilistică*: Stilul; Podóbele stilului; Tropii; Defecatele stilului; Compoziția stilară cu genurile deosebite; Descrierea; Narațiunea cu felurile sale; Epistole; Documente din viața practică: chitanța, obligația, etc. *d) Versificațiune*: Proza și Versul; Versificațiunea ritmică și metrică; Strofa; Rima.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură privată. — Manual: Carte de cetire, p. cl. III gimn. și școle super. de fete, de V. Onițiu.

3. **Limba maghiară**, 3 ore, Exerciții de cetire cu pronunție și intonare corectă. Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor cetite, cu graiul și în scris, anume: *a) Proză*: 1. Ki csinálta a hegedüt. 2. Nagy Lajos király mint életmentő. 3. Nagy Sándor. 4. Nagy Sándor és Darius. 5. Aristides. 6. Socrates. 7. Az ősz. 8. A tél. 9. Szent István. 10. Szent István halála. *b) Poesii*: 1. Kit szeretek. 2. A rab golya, de Arany I. 3. Heten vagyunk, de Szász K. 4. A rab, de Petöfi S. 5. Éji látogatás, de Gyulai P. (Memorisate).

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. În legătură teme scripturistice corespunzătoare, la 2 săptămâni odată. — Manual: Carte de cetire maghiară, pentru școle secundare etc. de Dr. Crișan și Putnoky.

4. **Limba germană**, 3 ore, Lectură, *a) Proză*: 1. Die Wege des Herrn. 2. Kannitverstan. 3. Hermannstadt und der Rotenturmpass. 4. Das brave Mütterchen. 5. Von der Völkerwanderung. 6. Der Hirtenknabe. 7. Der Hirsch am Bache. 8. Der Igel und der Maulwurf. 9. Der Rabe und der Fuchs. 10. Die gerechte Strafe. *b) Poesii*: 1. Der Postillon. 2. Der Sänger. 3. Lorelei. 4. Das Glück von Edenhall. 5. Wenn du noch eine Mutter hast. 6. Schwabenstreiche. 7. Der Junker und der Bauer. 8. Das Erkennen. (Cele mai multe memorisate.)

— Traducere și reproducerea cuprinsului în limba germană. Exerciții de conversație și exerciții gramaticale pe baza lecturii. Teme scripturistice corespunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürger-Schulen, de G. Jauss, partea IV.

5. Aritmetica, 2 ore, Repetiția fracțiilor decimale. Frațiile vulgare. Aplicarea fracțiilor la regula de trei simplă și compusă.

6. Geografia, 1 oră, Completarea cunoștințelor din Geografia fizică. Geografia Africei și Australiei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

7. Istoria universală, 2 ore, Migrațiunea popoarelor și formarea statelor nouă. Luptele dintre pași și împărași. Expedițiile cruciate. Anglia și Franția. Habsburgii. Caracterizarea instituțiilor medievale. Renașterea, invențiunile, descoperirile. Reformațiunea. Epoca lui Ludovic XIV și absolutismul. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Chemia, 2 ore, Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Din chimia anorganică: aerul, apa, elementele și compozițiunile chimice, cristalisarea metaloidelor, clorul, bromul, iodul, fluorul, sulfurul, fosforul, cuarțul, acidul carbonic și oxidul de carbon. Sărurile. Acidele. Metalele. Din chimia organică: hidratele de carbon, zaharul, fermentațiunea și beuturile spirtoase, acidele organice, grăsimile, oleiurile volatile și rășinile, bazele organice, materiile colorante și materiile de proteină. Mineralele mai însemnate și o scurtă schițare a dezvoltării pământului. — Manual: Chimia elementară etc. p. gimnasiu, școle civ., prelucrată după Dr. V. Hanko și Dr. H. Sztérényi, de A. Vlaicu.

9. Economia de casă, 2 ore, Rolul și chemarea femeii în conducerea economiei de casă. Valoarea bunurilor. Venitul. Cheltueli de lipsă și de prisos. Economisare, urmările luxului. Budgetul. Purtarea jurnalului de casă. Aranjarea, ținerea în ordine și curățenia locuinței. Ingrijirea, repararea mobilelor și a articolelor de îmbrăcăminte, gustul și moda. Timpul și modul de procurare a obiectelor economice și a alimentelor; materii stricate și falsificate. Piața.

Cunoștințe fundamentale pentru pregătirea bucatelor. Conservarea alimentelor. Bucătăria, cămara, pivnița și podul.

Impărțirea lucrului în economia de casă. Despre prăsirea și ținerea animalelor de casă folosite; despre legumărit și despre valoarea produselor economice.

Influența conducerii economiei de casă asupra vieții morale și a stării sociale a familiei. Sanctuarul vetrei familiare.

10. Lucru de mână, 3 ore, Cârpițul, țesutul și diferite împunsături pe pânză de in. O cămașă femească cu broderie albă. Un camison cu dantelă, ambele cusute cu mâna. O batistă brodată. Modele înodate.

11. Desemn, 2 ore, Geometria descriptivă. Planul. Poziția liniilor drepte și a planului. Cele mai simple corpuri, precum: prisma, piramida, cilindrul, conul, sfera. Desemnul liber.

12. Caligrafia, 1 oră, Exerciții caligrafice, cu litere latine și gotice.

13. Musica vocală, 2 ore, Exerciții și cântece în 2 și 3 voci.

14. Gimnastica, 1 oră, Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. Religiunea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 3 ore, Artă poeziei; Versificațiunea; Poesia populară și artistică; Genurile poetice (în poezia populară și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Viața și activitatea poetilor și scriitorilor mai însemnați din literatura română. În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice corespunzătoare. — Lectură privată. — Manual ajutător: Carte de citire, p. cl. IV gimn. și școle super. de fete de V. Onițiu.

3. Limba maghiară, 3 ore, Lectură, traducere și analiză corespunzătoare: a) *Prosă*: 1. Szent Anna tava. 2. A két ajándék. 3. Mátyás Király Gömörben. 4. A halál és a vén asszony. 5. Az okos leány. 6. A haza. 7. Ocnele dela Uioara. 8. Margitsziget. 9. Levél (I—II) Petőfitől. 10. Coriolanus és anyja. b) *Poesii*: 1. Dal, de Kisfaludy S. 2. Munka, de Dezséri S. 3. Magyarország czimere, de Vörösmarty M. 4. Szülőföldem szép határa, de Kisfaludy K. 5. A lengyel anya, de Tóth K. 6. Coriolanus, de Tárkányi B. (Memorisate).

Literatura maghiară în liniamente principale, perioada: păgânismului, creștinismului, luptelor religioase și naționale, decadenței literaturii naționale, classicismului și a poeziei naționale, cu principalii reprezentanți. Teme scripturistice corespunzătoare. — Manual: Carte de citire magh. p. școle secundare etc. de Dr. Crișan și Putnoky.

4. **Limba germană**, 3 ore, Lectură, *a) Prosă*: 1. Madonna della Sedia. 2. Edle Rache. 3. Solon und Krösus. 4. Der beleidigte Derwisch. 5. Das Ei des Columbus. 6. Hektor und Andromache. 7. Hektors Tod. *b) Poesii*: 1. Sonntag. 2. In der Nacht (Eichendorff). 3. Hoffnung (Geibel). 4. Die Löwen-Braut (Chamisso). 5. Das Heidenröslein. 6. Wanderers Nacht-Lied (Goethe). 7. Der Alpenjäger. 8. Hoffnung (Schiller). 9. Der Blinde König (Uhland). 10. Der todte Soldat (Seidl). — S'a citit și scena „Der Apfelschuss“ din drama „Wilhelm Tell“. — Schițarea pe scurt a perioadei clasice din literatura germană; Goethe și Schiller, biografia și operele principale. Teme scripturistice corespunzătoare. — Manuale: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, de G. Jauss, partea IV; Manual de gramatică germană, de S. Nestor și N. Popescu.

5. **Aritmetica**, 2 ore, Repetirea calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, rabatul, agiul, calcularea câștigului și a pierderii în procente. Raportul și proporțiunea. Regula catară și calculul de alegațiune. Măsurî și monete mai însemnate din străinătate și raportul dintre acelea și monetele și măsurile noastre.

6. **Geometria**, 1 oră, Elementele geometriei. Suprafața triunghiului și a poligonelor. Suprafața și volumul corpurilor geometrice mai simple.

7. **Fisica**, 2 ore, Stările de agregățiune și proprietățile generale ale corpurilor. Atracțiunea pământului și căderea corpurilor. Echilibru. Mașinile simple. Pendulul. Mișcarea centrală. Corpuri lichide (apa). Corpuri gazeose (aerul). Căldura și efectele ei. Noțiuni de acustică și de optică. Fenomene magnetice și electrice. — Manual: Fizică pentru școlile populare, de D. Făgărășan.

8. **Igiena**, 2 ore, Noțiunea sănătății și a bolii. Diferenții factori, cari au înriurire asupra sănătății. Mișcarea și simțirea. Pielea (Epiderma.) Sensurile. Respirațiunea. Circulațiunea sân-

gelui. Alimentele și nutrirea. Otrăvirea. Ajutor grabnic în ca-surile când viața e primejduită. Bóle contagióse și epidemice. Regule referitóre la scutirea, îngrijirea și desvoltarea singu-raticelor părți ale organismului omenesc. — Manual: Higiena poporală, de Dr. G. Vuia.

9. Istoria patriei, 3 ore, Istoria pragmatică a Ungariei. In liniamente generale și pe basa desvoltării istorice cunoscințe din constituția patriei. — Manual: Istoria Ungariei, de L. Mangold, trad. de V. Goldiș.

10. Geografia matematică, 1 oră, Universul. Forma pământului și doveđile privitóre la acésta. Mișcarea aparentă zilnică a boltei ceresci. Sferele. Coordonatele. Rotațiunea pământului și urmările ei. Despre lungime și lățime geografică. Mișcarea aparentă anuală a sórelui. Rotațiunea și revoluțiunea pământului. Ecliptică. Anotimpuri și zone. Luna și mișcările ei. Mărimea, suprafața și constituția fizică a lunei. Intunecimi de sóre și de lună. Calcularea timpului. Sórele și ceialalți membri ai sistemului solar.

11. Lucru de mână, 3 ore, Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică à-jour cu ciucuri înnođați. Croirea albiturilor și a hainelor. Broderii artistice.

12. Desemn, 2 ore, Peisage, figuri deosebite de ființe, de obiecte și ornamente umbrite și colorate.

13. Musica vocală, 2 ore, Exerciții în 2 și 3 voci. Cântece.

14. Gimnastica, 1 oră, Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba francesă ca obiect facultativ, au participat 45 eleve, fie-care clasă cu câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția în piano-forte au participat 46 eleve.

Din limba maghiară, germană și francesă s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea direc-tórei, a învățátórelor și a guvernantei.

Superiorul clasei I. a fost Eugenia Iovescu.

„ „ II. „ „ Maria Muciu-Urechia.

„ „ III. „ „ Ion Borcia.

„ „ IV. „ „ Victor Păcală.

b) In cursul complementar.

În cursul complementar s'aŭ propus:

1. *Istoria literaturii române* (3 ore), prin *Ion Borcia*.
2. *Istoria și Geografia*, (3 ore), prin *Victor Păcală*.
3. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
4. *Economia de casă cu chimia bucătăriei* (2 ore), prin *Eugenia Lovescu*.
5. *Limba germană* (3 ore), prin *Maria Muciu*.
6. *Limba franceză* (3 ore), prin *Elena Petrașcu*.
7. *Lucru de mână* (4 ore), prin *Maria Pop*.
8. *Pictura* (2 ore), prin *Matilda Roth*.
9. *Musica instrumentală* (fpiano sau violină), prin *Julius Schaeffer, Sabina Brote și Elsa de Heldenberg*.

Pentru anul viitor școlar se va susține acest curs în sensul statutului școlii, dacă se va anunța un număr corespunzător de elevi. (Vezi: Înștiințare pentru anul viitor pag. 41).

3. Conspcctul elevelor inmatriculate în anul școlar 1902/1903.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașcerii	Comitatul
	<i>Clasa I.</i>		
1	Iustina Aleman	Topârcea	Sibiiŭ
2	Sofia Aleman	"	"
3	Zorița Andreica	Câmpeni	Turda-Arieș
4	Maria Balteș	Cacova	Sibiiŭ
5	Aurora Barbu	Sighișora	Tirnavă mare
6	Dorina Bian	Frata	Cluj
7	Măriora Bogdan	Alim.-Ciofrângenii	România
8	Ana Chidu*)	Sibiiŭ	Sibiiŭ
9	Măriora Comșa	Seliște	"
10	Ana Fulea**)	Ludoșul mare	"
11	Maria Iancu	Mohu	"
12	Ana Loichița	Jebel	Timiș
13	Melania Leșnican	Dobra	Hunedora
14	Victoria Mandeal	Porumbacul inf.	Făgăraș
15	Maria Mera	Sibiiŭ	Sibiiŭ
16	Lucreția Negrescu	Braïla	România

*) S'a retras în 2/VI, 1903.

**) " " " 1/III, 1903.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
17	Paraschiva Oancea	Brezoï	România
18	Maria Popescu	Sibiiü	"
19	Ana Sin	Lisa	Făgăraș
20	Melania Tintorescu	Horez	România
21	Iuliana Vessa	Socodor	Arad
<i>Clasa II.</i>			
1	Maria Alexandru	Ilimbav	Sibiiü
2	Florica Bonts	Arad	Arad
3	Mărioara Călian	Bucuresei	România
4	Elvira Comanicî	Veneția inf.	Făgăraș
5	Victoria Dunca	Țințari	Brașov
6	Maria German	Aciliü	Sibiiü
7	Maria Giurca	Colun	Făgăraș
8	Metela Iacobici	Gratz	Stiria
9	Letiția Leșnican	Dobra	Hunedóra
10	Olivia Mihuț	Săcărîmb	"
11	Ecaterina Nechiforescu	Brăila	România
12	Olivia Oprea	Hunedóra	Hunedóra
13	Valeria Pop		
14	Georgina Poruțiü	Cianul deșert	Turda-Arieș
15	Alexandrina Pușcariü	Bucuresei	România
16	Emilia Savu	Pianul inferior	Sibiiü
17	Paraschiva Simian	Săliște	"
18	Maria Sin	Lisa	Făgăraș
19	Ana Sirbu	Sibiiü	Sibiiü
20	Paraschiva Șerbănescu	Pitești	România
21	Maria Tănase	Ludoșul mare	Sibiiü
22	Ana Vidrighin	Rășinari	"
<i>Clasa III.</i>			
1	Cornelia Baciü	Hațeg	Hunedóra
2	Aurora Balea	Moldova nouă	Caraș-Severin
3	Elena Bocan	Criștiori	Hunedóra
4	Maria L. Bogoevicî	Bănia	Caraș-Severin
5	Felicia Ceusianu	Reghinul săs.	Mureș-Turda
6	Olimpia Ceusianu	"	"
7	Paraschiva Ciocan	Glimboca "	" Sibiiü "
8	Maria Comșuța	Porumbacul inf.	Făgăraș
9	Elisaveta Crașovan	Babșa	Caraș-Severin
10	Gizela Dugaciü	Hunedóra	Hunedóra
11	Laura Furdui	Câmpeni	Turda-Arieș

Nr. c.	Numele elevi	Locul nașcerii	Comitatul
12	Silvia Jurca	Șaldorf	Tîrnava mare
13	Maria Logojan	Sibiiu	Sibiiu
14	Elena Loichița	Jebel	Timiș
15	Regina Macavei	Bucium-Șasa	Alba infer.
16	Zoe Mărăcine	Slatina	România
17	Virginia Micu	Făgăraș	Făgăraș
18	Sidonia Nicolin	Covasint	Arad
19	Cornelia Păcală	Șulumberg	Tîrnava mare
20	Sabina Pop	Morlaca	Cluj
21	Eufrosina Popovici	Cubin	Timiș
22	Maria Reou *)	Ludoșul mare	Sibiiu
23	Ana Simu	Orlat	"
24	Emilia Vessa	Socodor	Arad
25	Elisaveta Vlad	Rășinari	Sibiiu
<i>Clasa IV.</i>			
1	Emilia Avramescu	Făget	Carăș-Severin
2	Silvia Balteș	Sibiiu	Sibiiu
3	Emilia Bena	Pianul infer.	"
4	Maria Beșa	Borgo-Prund	Bistrița-Năsăud
5	Sempronia Bredicean	Lugoș	Carăș-Severin
6	Constanța Broșu	Brașov-Dîrste	Brașov
7	Elena Cloaje	Boița	Sibiiu
8	Victoria Cornean	Apadia	Carăș-Severin
9	Zorița Dandea	Bucium-Sat	Alba infer.
10	Silvia Deac	Săcărimb	Hunedóra
11	Olga Dragomir	Zela	Selagi
12	Valeria Foica	Sibiiu	Sibiiu
13	Maria Iacob	Gușterița	"
14	Alexandrina Iancu	Obad	Timiș
15	Letiția Imbăruș	Sibiiu	Sibiiu
16	Elisaveta Ioanovici	Orșova	Carăș-Severin
17	Eleonora Luchie	Omor	Timiș
18	Xenia Mărcuș	Giula	Bichiș
19	Margareta Mărginean	Borșa	Maramurăș
20	Leontina Moga	Apahida	Cluj
21	Elena Muntean	Deva	Hunedóra
22	Aurora Oancea	Beiuș-Lazuri	Bihor
23	Aurora Popovici	Lugoș	Carăș-Severin
24	Florica Popovici	Șiria	Arad
25	Maria Precupaș	Nădlac	Cenad

*) S'a retras în 12/IX, 1902.

Nr. c.	Numele elevi	Locul nașterii	Comitatul
26	Georgina Selăgean	Talpoș	Arad
27	Maria Sirbu	București	România
28	Aurelia Șerban	Sântohalma	Hunedora
29	Sofia Stănescu	Brașov	Brașov
30	Octavia Stroia	Gusu	Alba infer.
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Lucia Dan	Făgăraș	Făgăraș
2	Vera Lemeny	Seliște	Sibiiu
3	Hortensia Medean	Sebeșul săsesc	"
4	Lucreția Nechiforescu	Brăila	România
5	Francisca Pop*)	Morlaca	Cluj
6	Maria Pușcariu	București	România
7	Cornelia Selăgean	Talpoș	Arad
8	Maria Tămaș**)	Șiria	"
9	Ana Todea	Reghinul săs.	Murăș-Turda
<i>Conspectul elevilor din internat:</i>			
1	Zorița Andreica	Câmpeni	Turda-Arieș
2	Emilia Avramescu	Făget	Caraș-Severin
3	Cornelia Baciū	Hățeg	Hunedora
4	Aurora Balea	Moldova nouă	Caraș-Severin
5	Aurora Barbu	Sighișora	Tirnavă mare
6	Emilia Bena	Pianul inferior	Sibiiu
7	Maria Beșa	Borgo-Prund	Bistrița-Năsăud
8	Dorina Bian	Frata	Cluj
9	Măriora Bogdan	Alim. Ciofrungeni	România
10	Ana Bogdan	"	"
11	Maria L. Bogoevič	Bănia	Caraș-Severin
12	Florica Bonts	Arad	Arad
13	Sempronia Bredicean	Lugoș	Caraș-Severin
14	Constanța Broșu	Brașov-Dirște	Brașov
15	Măriora Călian	București	România
16	Olimpia Ceusianu	Reghinul săs.	Murăș-Turda
17	Felicia Ceusianu	"	"
18	Elvira Comanicu	Veneția infer.	Făgăraș
19	Victoria Cornean	Apadia	Caraș-Severin
20	Elisaveta Crașovan	Babșa	" "

*) A frecventat cursul pentru luere de mână din Sibiiu.

***) S'a retras în 30/X, 1902.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
21	Silvia Deac	Săcărimb	Hunedóra
22	Olga Dragomir	Zelau	Selagiu
23	Gizela Dugaciu	Hunedóra	Hunedóra
24	Laura Furdui	Câmpeni	Turda-Arieș
25	Alexandrina Iancu	Obad	Timiș
26	Elisaveta Ioanovicî	Orșova	Caras-Severin
27	Melania Leșnican	Dobra	Hunedóra
28	Letiția Leșnican	"	"
29	Elena Loichița	Jebel	Timiș
30	Ana Loichița	"	"
31	Eleonora Luchicî	Omor	"
32	Xenia Mărcuș	Giula	Bichiș
33	Zoe Mărăcine	Slatina	România
34	Margareta Mărginean	Borșa	Maramurăș
35	Hortensia Medean	Sebeșul săs.	Sibiiu
36	Virginia Micu	Făgăraș	Făgăraș
37	Olivia Mihuț	Săcărimb	Hunedóra
38	Leontina Moga	Apahida	Cluj
39	<i>Florica Moșoiu</i>	Drăgășani	România
40	Ecaterina Nechiforescu	Brăila	"
41	Lucreția Nechiforescu	"	"
42	Lucreția Negrescu	"	"
43	Sidonia Nicolin	Covasintî	Arad
44	<i>Lucreția Onișiu</i>	Sebeșul săs.	Sibiiu
45	Olivia Oprea	Hunedóra	Hunedóra
46	Aurora Oancea	Beiuș-Lazuri	Bihor
47	Paraschiva Oancea	Brezoi	România
48	Sabina Pop	Morlaca	Cluj
49	Francisca Pop	"	"
50	Aurora Popovicî	Lugoș	Caras-Severin
51	Florica Popovicî	Șiria	Arad
52	Eufrosina Popovicî	Cubin	Timiș
53	Georgina Poruțiu	Cianul deșert	Turda-Arieș
54	Maria Precupaș	Nădlac	Cenad
55	<i>Elena Pușcariu</i>	București	România
56	Alexandrina Pușcariu	"	"
57	Maria Pușcariu	"	"
58	<i>Elvira Răuț</i>	Rimnicu-Vilci	"
59	Cornelia Selăgean	Talpoș	Arad
60	Georgina Selăgean	"	"
61	Paraschiva Simian	Seliște	Sibiiu
62	Sofia Stănescu	Brașov	Brașov

Nr. c	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
63	Aurelia Șerban	Sântohalma	Hunedóra
64	Paraschiva Șerbănescu	Pitești	România
65	Maria Tămaș*)	Șiria	Arad
66	Melania Tintorescu	Horez	România
67	Ana Todea	Reghinul săs.	Murăș-Turda
68	Emilia Vessa	Socodor	Arad
69	Iuliana Vessa		
70	Ana Vidrighin	Rășinari	Sibiiu

Nota. Elevele, al căror nume s'a tipărit cu litere cursive, au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române“ din Sibiiu.

*) S'a retras în 30/X, 1902.

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii în an. școl. 1902/1903.

Clasa	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune				Elevele interne după naționalitate		Ocupațiunea părinților											Observare			
	din școlii civile a Asociațiunii	din școlii elementare a Reunirii femeilor române	în școlii civile		în școlii elementare		în școlii civile	în școlii elementare	române	române	propriet. și arendași	industriași de sine stătători	comercianți de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățători	medici, avocați, ingineri	soldați		privatieri (pensionari), capitalași	Suma	
			gr. orientale	gr. catolice	gr. orientale	gr. catolice																	
I.	10	—	8	2	—	—	10	—	5	—	1	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	10	
II.	12	—	10	2	—	—	12	—	1	—	2	2	2	1	3	—	—	1	—	—	1	12	
III.	15	4	13	2	4	—	15	4	2	1	4	—	—	—	6	—	—	6	—	—	—	19	
IV.	21	1	18	3	1	—	21	1	4	—	2	2	2	—	9	—	1	3	1	—	—	22	
Cursul compl.	7	—	5	2	—	—	7	—	1	—	1	1	1	—	2	—	1	1	—	—	—	7	
Suma	65	5	54	11	5	—	65	5	13	2	10	7	2	20	2	12	1	1	1	1	1	70	

5. Mijloce de învățămînt.

A. Biblioteca corpului didactic.

I. Cărți.

α) Dăruite:

1. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIII, secția ist. Bucurescî 1901.
2. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIII, secția științifică. Bucurescî 1901.
3. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIII, secția literară. Bucurescî 1902.
4. Analele Academiei române, seria II, tom. XXIV, secția administr. Bucurescî 1902.
5. D. Sturdza și I. I. Scupiewski, Acte și documente relative la istoria renascerii României. Bucurescî 1901.
6. Gr. G. Tocilescu. Operele principelui Dim. Cantemir. Bucurescî 1901.
7. N. Barbu, Istoria romană de Titus Livius. Bucurescî 1901.
8. Comitele Dr. Hauterive, Memoriu despre starea Moldovei. Bucurescî 1902.
9. Dr. C. I. Istrati, Activitatea științifică a lui Ion Ghica. Bucurescî 1902.
10. Gr. G. Tocilescu, Monumentele epigrafice și sculpturale. Bucurescî 1902.
11. Biblioteca populară: Povestiri de I. P. Reteganul. Sibiiu 1900. Donată de Asociațiune.
12. Dr. M. Cristea, Cuvîntare ocazională, 1 broș. Sibiiu 1902. Donată de autor.
13. Zur guten Stunde. Revistă ilustrată pe anul 1890 și 1894, 4 tom.
14. Vehlhagen & Klasings Monatshefte. Revistă ilustrată. Bielefeld und Leipzig 1892/3, 1893/4, 4 tom.
15. Vom Fels zum Meer. Revistă ilustr. Stuttgart 1882 și 1883, 4 tom.
16. Über Land und Meer. Revistă ilustr. Stuttgart und Leipzig 1897/8, 3 tom.
17. L'illustrazione italiana. Revistă ilustr. Milano 1900, 1 tom.

Dăruite de Academia română.

Dăruite de
dna Cornelia Bredicean.

18. Moderne Kunst. Revistă ilustr. Berlin, 4 tom. Donaț. de eleva intern. Semproniu Bredicean.

19. I. St. Paulian, Coruri. Bucurescî 1902, 1 br. Don. de autor.

20. M. Voileanu, Momente din viața bisericească a Românilor. Sibiiu 1902, 1 br. Don. de autor.

21. Non quis, sed quid. Fragmente din istoria bisericească a Românilor. Sibiiu 1903. Don. de autor.

22. Dr. H. Schuschny, Egészségtan. Budapest 1902. Don. de autor.

23. I. F. Negruțiu, Constituțiunea patriei. Blașiū 1903. Don. de autor.

24. Dr. A. M. Marienescu, Despre articol și declinațiune. Bucurescî 1903. 1 br. Don. de autor.

25. Dr. A. Marienescu, Dialectul român-bănățian. Lugoj 1902, 1 br. Don. de autor.

p) Cumpărate:

26. I. Petrovičiu, Un colț de viață. Bucurescî 1902.

27. Dr. V. Branisce, Poesii de V. Vlad-Delamarina. Lugoj 1902, 1 br.

28. V. E. Moldovan, Meteor. B.-Pesta 1902.

29. Ollănescu-Ascanio, Poesii. Bucurescî 1901.

30. Dr. Weszely Ödön, Rendszeres Magyar Nyelvtan. Bpesta 1901.

31. Tóth Ede válogatott munkái. Budapest 1902.

32. Madách Imre válogatott munkái. B.-pest 1902.

33. Homeros Iliasa, Budapest 1902.

34. Berzsenyi Dániel munkái. Budapest 1902.

35. Schiller költeményei. Budapest 1902.

36. Kisfaludy K. válogatott munkái. Budapest 1902.

37. Kossuth Lajos válogatott munkái. B.-pest 1902.

38. Th. Șerbănescu, Poesii. Bucurescî 1902.

39. N. Filimon, Ciocoiți vechi și noui. Bucurescî 1902.

40. N. Iorga, Cuvinte adevărate. Bucurescî 1903.

41. M. Eminescu, Literatura populară. Bucurescî 1902.

42. Gh. Adamescu și M. Dragomirescu, Literatura veche. Bucurescî 1903.

43. Gh. Adamescu și M. Dragomirescu, Literatura rom. modernă. Bucurescî 1903.

ed. Lampel Robert

44. I. Slavici, Din bătrâni. București 1902.
45. I. Gorun, Alb și Negru. București 1902.
46. Riria, Elvira. București 1902.
47. W. Wundt, Einleitung in die Philosophie. Leipzig 1902.
48. Makay Ist., Fizikai Laboratorium. Budapest 1903.
49. P. Conrad, Grundzüge der Pädagogik. Davos 1902,
2 tomuri.
50. N. E. Idieru, Istoria artelor frumoase. București 1898.
51. Samu József, Élet- és nevelési rajzok. Budapest 1902.
52. Krausz Sándor, Didaktikai elmélet és gyakorlat. Buda-
pest 1902.
53. Academia de științe maghiară, A magyar helyesírás
szabályai, Budapest 1902.
54. Dr. Hankó V., Hogyan experimentáljunk? Bpest 1902.
55. N. Pilția, Curs sistematic de gramatica limbii rom.
Brașov 1902.
56. Dr. Pechnel-Loesche, Brehms Tierleben. Leipzig und
Wien, 10 tom.

II. Reviste și ziare.

α) dăruite de redacțiunii:

1. „Familia“, Oradea-mare, red. Iosif Vulcan.
2. „Telegraful Român“, Sibiiu.
3. „Tribuna“, Sibiiu.
4. „Vulturul“, Oradea-mare.
5. „Transilvania“, Sibiiu.

β) cumpărate:

6. „Literatură și artă română“, București.
7. „Pädagogische Studien“, Dresden.
8. „Magyar Paedagogia“, Budapest.
9. „Femea și Familia“, Sibiiu.

B. Biblioteca elevilor.

1. „Povești“, de Ion Creangă, București 1902.
2. „Legende sau Basmele Românilor“, de P. Ispirescu,
București 1901.
3. „Versuri și Proză“, de Gr. Alexandrescu, București 1902.
4. „Literatura populară“ (Scrieri inedite), de M. Eminescu,
București 1902.
5. „Istoria Românilor“, de N. Bălcescu, București 1901.

6. „Petru Casacul . . .“ (Novele), de I. Popescu, Arad 1902.

7. „Cetatea Neamțului“, (broș.) dramă istorică de V. Alexandri, cu notițe în usul școlilor de L. Bodnărescul, don. de autor 1 exempl., ér 10 ex. de Asociațiune.

Direcțiunea împlinesce o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțămiri tuturor p. t. binefăcătorii, onorabilelor societăți și redacțiunii, cari au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățămînt pentru școla noastră.

6. Din cronica școlei și a internatului.

Anul școlar s'a început în 1 Septembrie 1902 st. n.

În decursul anului școla a fost vizitată de D-l *Iosif St. Șuluțu*, vice-președintele Asociațiunii, ca delegat al comitetului, de D-l Dr. *Vértesy Julius*, inspector regesc de școle și de D-l *Mirtse Ludovic*, subinspector regesc de școle în comitatul Sibiiului.

În 29 Octobrie 1902, a vizitat școla noastră Excelenția Sa D-l Ministru de culte și instrucție publică: Dr. *Wlassics Julius*, însoțit de D-nii: *Molnár Victor*, consilier ministerial și Dr. *Vértesy Julius*, inspector reg. de școle și a exprimat deplina sa mulțămire.

În sinul corpului didactic s'a petrecut următoarele schimbări: D-na *Eugenia Moga* n. *Trifă*, învățătoare ordinară definitivă din 1 Septembrie 1889, după 13 ani de activitate folositore pe terenul învățămîntului, a fost pensionată la cerere proprie, cu data 1 Sept. 1902. În postul vacant s'a ales dl *Vasile Stan*, absolvent al facultății filosofice dela universitatea din Buda-pesta și a funcționat din 1 Sept. până în 1 Oct. 1902, când a fost ales și instituit de profesor la seminariul „Andreian“ din Sibiiu. În postul vacant a fost numit apoi provisor: dl *Ion Borcia*, absolvent al facultății filosofice dela universitatea din Lipsca.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s'a pertractat în 12 conferențe.

Starea sanitară a elevelor a fost deplin mulțămitoare. În privința acésta se observă cele mai stricte îngrijiri, conform dispozițiilor medicului de casă. Elevele fac dese preumblări și gimnastică corespunđătoare. Iarna patineză și urméză școla de dans în edificiul propriu al internatului.

În postul Paștilor tóte elevele s'a mărturisit și cuminecat prin cateheții și parochii respectivii, ai ambelor confes. române.

Excursiuni școlare, sub conducerea corpului profesoral, s'a făcut în 25 Sept. 1902 și 8 Mai 1903. Clasele superioare au cercetat diferite *muzee* din Sibii.

În feriile de Rusalii, din 5—9 Iunie 1903, s'a făcut o excursiune științifică la Brașov—Predeal—Azuga și Sinaia în România, cu elevele abituriente din a. c. sub conducerea corpului didactic. Excursiunea a avut deplină reușită. În localitățile amintite și împrejurimea lor, s'a cercetat toate lucrurile de interes educativ și instructiv pentru elevele școlii noastre. Și împlinim o respectuoasă datorie, exprimând osebita noastră mulțumită tuturor factorilor și autorităților publice, cari ne-au onorat cu sprijin întru deplina reușită a excursiunii.

Festivități solemne, la cari au participat elevele institutului, au fost:

Serbarea onomasticeii *Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I.* la 4 Octobrie 1902.

Serbarea școlară din 19 Novembre 1902, în memoria fericiții *Impărătese și Regine Elisabeta.*

7. Examenele.

Examenele de primire s'a ținut în 3 Septembrie 1902.

Examenele publice dela finea anului școlar se vor ținé din 23—27 Iunie st. n. după următorul program:

Marți în 23 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 8—10 $\frac{1}{2}$ ore Religiuina cu elevele din toate clasele civile.
 „ 10 $\frac{1}{2}$ —12 „ Limba francesă, clasa III și IV.

b) după amézi:

dela 3—6 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetica și Limba maghiară.

Mercuri în 24 Iunie.

a) înainte de amézi:

dela 8—12 ore Clasa III civilă, din studiile: Limba română, Geografia, Limba maghiară și Chemia.

b) după amézi:

dela 3—6 ore Clasa II civilă, din studiile: Istoria universală și Geografia, Limba maghiară și Limba română.

Joi în 25 Iunie.

a) înainte de amezî:

dela 8—12 ore Clasa IV civilă, din studiile: Limba maghiară, Aritmetica, Limba germană și Limba română.

Sâmbătă în 27 Iunie.

a) înainte de amezî:

dela 9—11 ore Musica instrumentală și vocală. Declamațiuni. Incheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desen, sînt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Óspeții sînt bineveniți!

8. Inștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că aũ împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că aũ absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), orî apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sînt bine orientate în materialul de învățămînt prescriș pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că aũ absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școlă de categoria școlii civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școlă elementară-poporală, primirea în oricare clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculează pentru prima dată la școlă noastră, aũ să producă *atestat școlar*, *atestat de botez* și *certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot primi și eleve, cari au absolvat cu calcul bun numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1903/1904 se pot face din 1—6 Septembrie 1903, *stilul nou*.

Examenele de emendare, se țin în 1 Septembrie 1903 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1903 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iară în 4 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la această școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc să fie primite *în internat*, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se pótă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pörtă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba francesă.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiesce să iee orele singură, se socotesc la 2 ore pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iaă împreună instrucțiune în aceeași oră, taxa se socotesc la 2 ore pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiesce să iee orele singură, se socotesc la 2 ore pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se în-

*) Din care sumă 2 cor. se contéză pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

trunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se socotesce la 2 ore pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba francesă, câte 2 ore pe săptămână se socotesce pe lună cu 2 cor. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provădut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școlă, aũ în fie-care zi anumite ore de conversațiune în limba francesă, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directórei, profesórelor și guvernantelor.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat, aũ să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tóte rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup saũ albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fie-care, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel; ciorapi, batiste (marămii) câte 1 duzină, 1 parapleũ (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *toaletele se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat aũ să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școlei se póte primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școlei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățămînt“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare“, à 20 b. exemplarul. Dela direcțiune se póte primi pentru 2 cor. și „Monografia“ școlei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlei și al internatului în tóte amănuntele.

Sibiiũ, în Iuniũ 1903.

Direcțiunea școlei.